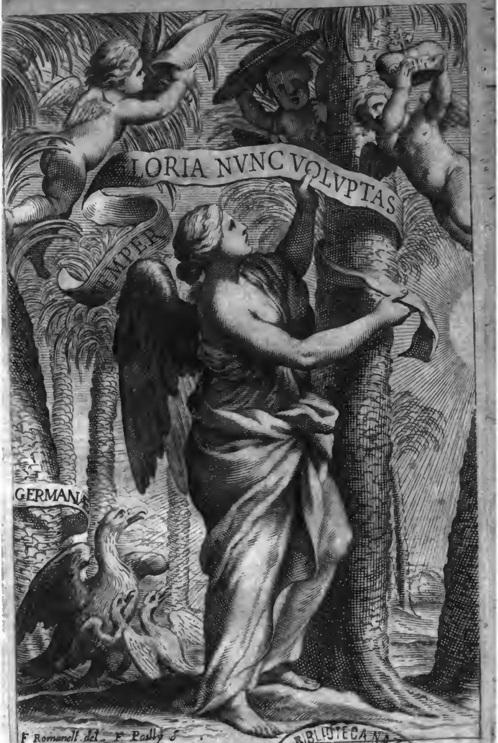
212

L 3/2
6
11-c
11
BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
9 B
46
6. 22. 6. 5
22. 6. 15

Digitized by Google

Digitized by Google



BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PANEGYRICVS De Inſtitutione COLLEGII GERMANICI ET VNGARICI

A COMITE EVSEBIO TRVXES

Collegij eiusdem Alumno

Dictus

A HIERONYMO CATANEO

Societatis Ieſu

Scriptus

ANNO SAECVLARI EIVSDEM COLLEGII

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PANEGYRICVS
De Inſtitutione COLLEGII GERMANICI ET VNGARICI A COMITE EVSEBIO TRVXES

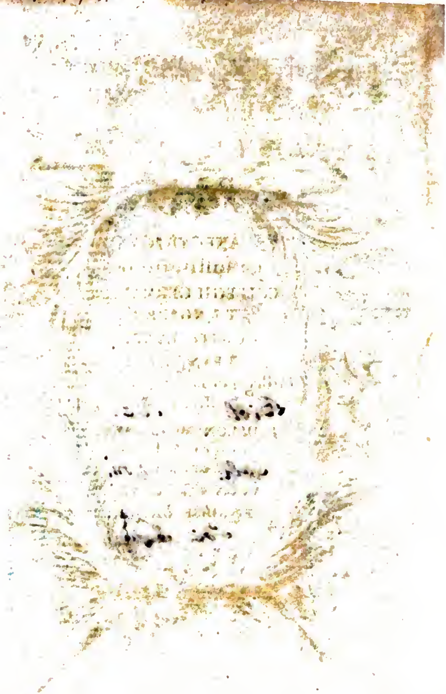
Collegij eiusdem Alumno Dictus

A HIERONYMO CATANEO Societatis Ieſu Scriptus

ANNO SAECVLARI EIVSDEM COLLEGII

Bibl: Coll: Romi Soc: Iesu

Aurea me Vigili



Digitized by Google

INNOCENTIO X.

PONT. OPT. MAX.

Collegium Germanicum & Vngaricum F.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

IMAGINEM noſtri Sęculi Virtutes, AErumnas pro Romani culminis, cui præſides, maieſtate expenſas, toleratas Tibi ſiſtimus

Non tamen ea oſtendimus, vt imputemus. Nam neque Tu ſi è Vaticano tuo Cœlites inferas templis, & in aris Numine coram ipſo oſtentes, id facies, vt exprobres Deo Martyrum pænas: facies potius vt in eorum cruciatibus beneficentiſsimum prędices Deum. Vt igitur Tu Deo, ita nos

Tibi

Tibi Hæroum facta monſtramus; non quidẽ vt iactemus quidquid pro Eccleſia fecimus, ſed vt referamus gratias, quod aliquando fecerimus. Hoc enim habet commune cum Deo Eccleſia, vt apud vtrumque, ipſum feciſſe recepti loco beneficij ſit. Sed & alijs quoq. cauſis impellimur, vt noſtrorum operum ſi-

mulacra Tibi exhi-
beamus. Etenim cum
noſtræ Laudes ex am-
plificata Religione
potiſſimum ſcateant;
earum maximam par-
tem aut per Te, aut
ſub Te meruimus.
Certè ex quo Germa-
nia è Vaticano com-
plexu ſeſe diuulſit, nũ
quam proniore ani-
mo nutauit, ac quaſi
impulit ſeſe in reditũ,
quã Imperij Tui for-
tu-

Digitized by Google

tunatiſsimis annis. Properauit enim in Romanę Religionis obſequium, Odoardus Comes Palatinus, Vldaricus Dux Virtēbergicus, Dux Holſatiæ Sunderburgenſis, Ioannes Fridericus Dux Branſuicenſis, & Luneburgenſis: Acceſſerunt Duo Haſſiæ Lantagrauij Erneſtus nimirum, & Eleonora vxor: Tanta profec-

to

to tam breui tempore coronarum ſeries; vt videatur Germaniæ Genius quodam fato ſe ſe diu continuiſſe, quo plenius ex omnibus ſolijs ad tuum ſinum, ac pedes erumperet. Quod ſi cæteros primariæ dignitatis viros recolerem, oporteret Populum integrũ Nobilitatis recenſere. Non mittam tamen Volfangum Frideri-

cum

cum Hoffman Baronem Morauum, non Franciſcum Antoniũ Baronem de Peſcouitz, non Chriſtophorũ Ranzouium Equitem Holſatum, non demũ Erardum Comitem Truxes. Nam horum poſtrema prȩrogatiua Nobilitas eſt: Alius armis, alius eruditione, alius prudentia inclitus, omnibus ea pietas, vt ingenium, ſan-

gui;

guinem, omnia Religioni deuouerint. Neque hic hęret redeũtis Septẽptrionis curſus. Cœſar Hæreditarias Prouincias, ſcilicet, magnam Germaniæ partem quotidie Hæreſi exonerat: Et eo ardore, vt litteræ nuper attulerint, hoc vno anno in vno Boemiæ Regno triginta ſex hominum millia ad Romanam Fidem

ad.

Digitized by Google

adueniſſe. Certe ſi Tuus animus vel omnem ſceleris vmbram non horreſceret, dicerem Te Hæreſi multũ debere. Nam Tuæ gloriæ res acta eſt: Videtur olim rebellaſſe, vt nunc Tibi famularetur, ſuam pertinaciã Tui Imperij honori vouiſſe. Ibit profecto Tuum nomen in venturas ætates, & cum de propagato, aut re-

ce-

cepto Religionis imperio apud Poſteros recordatio incidet; Viginti præteritorum Pontificũ Annales vnus Tu faſtis tuis ſuperabis. Non tamẽ ignoramus, quod pluribus ea cogitatio accedet, vt hæc omnia meræ indulgentiæ Fortunæ tuæ tribuant. At eſto. Nam primum publicorum hominum fortuna Virtutis nomen,

ac

ac meritum vindicat ſibi. Ideo eã in Principe cupimus, in Duce quęrimus. Nec Alexander, nec Cœſar cum Terrarum Orbẽ domarent, aliud Amicorum, & Hoſtiũ auribus intonabant, quã Fortunam ſuam. At ſi fælicitas in Principe æſtimabilis, in Pontifice adoranda. Nam Fortuna Põtificis Dei quodammodo Fortu-

na

na eſt. Cum ex eius
ſato Diuina Religio
pendeat, vnius proſ-
per ita is, aut infortu-
nij cardine vertitur
Cœlum. Quantus au-
tem oportet vt ille ſit,
cum quo Deus ſortes
ſuas coniũxit; & quo-
niam amat, fælicem
voluit? Non tamem
hęc beneficia manu
deſidi excepiſti. Tã-
ta benignitas, qua cõ-
plexus es aduentãtes
Ro-

Romam Hæreticos Principes, dum arctè ſtringit, ſinu ſuo compreſsit, ac propè eliſit Germaniæ odiũ. Ipſa Hęreſis erubuit eum odiſſe, qui & eã adeo amaret. Cũ timeret à Te fulmina, dona accepit, & ijs inexpectatæ beneuolentiæ tælis ſaucia cecidit. Nam ſi iacula inopinata altè pectora feriunt, repentina munera altiſ-

b ſimè

simè animos. Et nuper nonne exiluit tota Germania, cum vidit Te manu tam prona Fridericum Haſsiæ Lantgrauiũ Vaticana purpura cingere: tacito quidem, ſed cupido voto Goſuinum NiKel ad Societatis Summam Prefecturã attollere? Vtrũq. enim grande amoris incitamentum. Nam altero oſtensũ eſt, Romanos

ho-

honores, altero Pontificiam beneuolentiam non citra Alpes ſiſtere, Romam tranſcendere montes, vndique Virtutes acccerſere, quas coronet, quas amet. At vero hęc virtus Hæreſi reditum ſternit, vt blanda: non vrget, vt fortis. Extorſit plané à Germania obſequiũ tuus ille animus iuxta inuictus, ac modera-

tus, qui dum Princi-
pes nec laceſsit, nec
pauet, omnium extra
odium, & extra conte-
ptũ eminet; Extorsit
erecta illa Iuſtitia, quę
Potentium ſcelus nec
fœlix abire sinit, nec
impunitum, & quę
nec Tuę olim gratię
parcit. Quos enim
ad Tui famulatum e-
rigis amas bonos, ma-
los punis: cum aman-
di nullam aliam cau-
ſam

ſam habeas, quam prę ſentem innocentiam; Extorsit Tua munificentia, quæ miracula in Agonali foro creat, in Capitolio ſuſcitat. Sed maximum pōdus addidit ſacra magnificentia: Enimuero cū ex duobus illis Pietatis prodigijs Lateranē ſe nuper excitaris, Vaticanum animes; vidit Germania, quo tenderent ſacri redditus; &

olim Pontificia auari-
tia falſus prætextus
fuerit, vt rebellaret;
Pontificia liberalitas
vera cauſa erit, vt re-
deat. At licet magni-
ficiẽtia æquaueris Tu
Conſtantinum Cœſa-
rem, nõ adhuc animo
ſatur es poſt tot Diui-
ni cultus monumẽta.
Tua enim inexplebi-
lis Pietas nouiſsimè
impulit, vt nouũ tẽplũ
Diuę Agneti locares,
& in

& in eodē Agonali fo-
ro triplex tuę manus
miraculũ cerneretur,
alterũ tuæ Familiæ, al-
terũ Vrbi, Tertiũ Cœ-
lo positum. Hęc exci-
tant, excitabũtq. olim
Germaniã. Nos conti-
nuo ad Tui amorem,
& obſequiũ vellicant
priuata etiã beneficia,
quibus ab initio Im-
perij tui nos cumulas.
Tot Virtutis prȩmia,
tot Sacerdotia in nos

cõgeſsiſti, vt Domum hãc honores tui circũ fluere videantur. Nec inter grandia beneficia illud silẽdũ, quod deuoluto proximè anno Ioannis Pauli Oliuę Rectoris noſtri Eloquentiam ad Vaticana roſtra ſuſtuleris. Scilicet æternum gloriabimur eodem Virtutum formatore Purpuratorum Senatũ, & noſtrum Cætum vti.

LE-

Digitized by Google

LECTORI CANDIDO
AVCTOR.

SCIS, Lector, vt ſemper iniurioſa ſibi Abundantia fuerit. Nam adeo ſeſe ſpernit, vt prodat, vt perdat; quandoquidem ex ſuperbo ſui contemptu tandem id habet, vt in egeſtatem degeneret. Si Collegium Germanicum, atque Vngaricum penuria quadam Virorum illuſtrium laboraſſet; curtam ſuppellectilem cura tam ſedula cuſtodiſſet, vt ſingulorum geſta, ſingulorum & dicta auara recordatione recoleret. At quoniam redundanti Heroum vbertate ſcaturijt; multa Opulentia ex more peperit geminas Filias Oſcitantiam, & Paupertatem, ſcilicet Obliuionem. Nam idem eſt grandium operum obliuiſci, ac non habere. Quorſum autem iſta? Ego ex moderatorum præſcripto

Col-

cõgeſsiſti, vt Domum hãc honores tui circũ fluere videantur. Nec inter grandia beneficia illud silẽdũ, quod deuoluto proximè anno Ioannis Pauli Oliuę Rectoris noſtri Eloquentiam ad Vaticana roſtra ſuſtuleris. Scilicet æternum gloriabimur eodem Virtutum formatore Purpuratorum Senatũ, & noſtrum Cætum vti.

L E-

LECTORI CANDIDO
AVCTOR.

SCIS, Lector, vt ſemper iniurioſa ſibi Abundantia fuerit. Nam adeo ſeſe ſpernit, vt prodat, vt perdat; quandoquidem ex ſuperbo ſui contemptu tandem id habet, vt in egeſtatem degeneret. Si Collegium Germanicum, atque Vngaricum penuria quadam Virorum illuſtrium laboraſſet; curtam ſuppellectilem cura tam ſedula cuſtodiſſet, vt ſingulorum geſta, ſingulorum & dicta auara recordatione recoleret. At quoniam redundanti Heroum vbertate ſcaturijt; multa Opulentia ex more peperit geminas Filias Oſcitantiam, & Paupertatem, ſcilicet Obliuionem. Nam idem eſt grandium operum obliuiſci, ac non habere. Quorſum autem iſta? Ego ex moderatorum præſcripta

Col-

Collegij Germanici, & Vngarici Hiſtoriam ſcribere aggreſſus ſum. Nec pauca proſequutus, donec potui rerum materiam ex manuſcriptis, quæ Collegium ſeruat, excutere. Sed quoniam Domus hæc, vt Domus Æolia: Alumni vt venti, qui non vbi naſcuntur, ibi ſpirant: hic pennas induunt, alibi quatiunt: Romæ Virtutes parant, in Germania, atque in Vngaria promunt; neceſſe fuit illinc ſcriptionis materiem accerſere, quæ tamen vt è vaſtis Prouincijs, & per longa, atque implexa itinera ſerò, nec vno ordine venit. Ideo loco ſedulæ Hiſtoriæ extemporaneum Panegyricum damus. Atque hic quidem in eum finem ſcriptus, vt ſæcularis annus in quem incidimus ſuas voces haberet, nec muta celebritate decurreret. Placuit enim pompam quandam excogitare, quæ primum Dei, &

Eccle-

Eccleſiæ beneficia oſtentaret; dein-deinde in incitamentum Poſteritatis Laudes maiorum promeret. Sed celebritatis potiſsimam gloriam duo ſibi præripiunt. Alter eſt Otto Fridericus Comes à Buchaim Epiſcopus Labacenſis, Vir ingenio ſummus, pectore inuictus, Religionis adeo ſtudioſus, vt potius depereat, quã amet. Alter eſt Ioſephus Ghelf Decanus Tridentinus, & hic mente tam prudens, corde tam purus, vt ſanè Conſilij Angelus dici poſſit. Vtriuſque autem liberalitas ſæculum noſtrum verè aureum facit, cum ambo pecuniam non mediocrem Ioanni Baptiſtæ Toſchio, qui vtriuſque conſcientiam olim rexerat, miſerint. Quantus hic Virtutum amor, alienas laudes auro ſuo emere! Planè *merentur, vt qui omnium virtutibus ornamenta ſuppeditant, omnium Virtutes ſint ornamento.*

Vt

Vt deniq. ſciat Germaaia quæ Hi-ſtoriæ argumenta præſtolamur, quę neſcimus; placet eorum nomina hoc loco inſerere, quorum imagines in aula ſuſpendimus. Hic ordo erat: ſtabat præ foribus Fama eo vultu, quem ei appingit Virgilius, nempe centum ora aperiente, vt Centeſimum noſtrum celebrent, cum eo lemmate: per annos diuidit ora.

CARDINALES
ET ELECTORES
S. R. I.

Melchior Card. à Dietrichſtein Epiſc. Olomucenſis.

Erneſtus Card. ab Harrach Archiepiſ. Pragenſis.

Ioan-

Ioannes Suicardus Archiepiſc. & Elector Moguntinus.

Georgius Fridericus Archiepiſ. & Elector Moguntinus.

Anſelmus Caſimirus Archiepiſ. & Elector Moguntinus.

Archiepiſcopi.

V*Volffgangus Theodoricus à Retenau Archiepiſc.* Salisburg.

Marcus Sittacus ab Altemps Archiepiſc. Salisburg.

Nicolaus Scered Archiepiſc. in Hibernia.

Epi-

Epiſcopi Principes S. R. I.

F*Ranciſcus Guilielmus Comes à VVartenberg. Epiſ. Oſnabrugenſis, Ratisbonenſis, Mindenſis, Verdenſis.*

Henricus à Knoring. Epiſcop. Auguſtanus.

Antonius Vvolffrad Epiſcop. Viennenſis.

Joannes Flugius ab Aſpermont Epiſcop. Curienſis.

Marquardus Schenck *à Caſtell Epiſcop. Eiſtadienſis.*

Guilielmus à VVelſperg Epiſc. Brixinenſis.

Ioannes Platzgumer Epiſcop. Brixinenſis.

Antonius Croſinus Epiſ. Brixinenſis.

Phi-

Digitized by Google

Philippus Fridericus Breuner Epiſcop. Viennenſis.

Ioannes à Teletz Epiſc, Olomueenſis.

Albertus Paulus *Epiſcop. Vratislauienſis.*

Andreas Ierinus Epiſcop Vratislauienſis.

Ioannes Franciſcus à Prasberg *Epiſc. Conſtantienſis.*

*Ioannes Beatus à Ramſtein Epiſ.*Baſ*ileenſis.*

Franciſcus à Schonau Epiſcop. Baſileenſis.

Stanislaus Pauloski Epiſ. Olomucenſis.

Otto Fridericus Comes à Bucheim Epiſc. Labacenſis.

Iacobus Eberlin Epiſ. Sogouiẽſis.

Ioan-

Ioannes Chriſtophorus Comes à Liechtenſtein Epiſcop. Chiemenſis.

Georgius Stobæus *Epiſcop. Lauantinus.*

Ioannes Bogarinus *Epiſc. Tergeſtinus.*

Albertus Priamus Epiſ. Lauantinus.

Franciſcus Vigilius à Spaur *Epiſ. Chiemenſis.*

Carolus Grimminus Epiſc. Gurcenſis.

Petrus Gebaur electus Vratiſlauienſis. His accedat in Belgio.

Carolus Vandez Boſch *Epiſc.* Brugenſis.

Andreas Creuſen Ruræmundanus. Ab-

Abbates S. R. I. Principes.

Ioannes Adolphus ab Hohenegg Abbas & Princeps Fuldenſis.

Ioachimus à Grauenegg Abbas & Princeps Fuldenſis.

Romanus Ghiel à Ghielsberg Abbas & Princeps Campidunenſis.

Georgius Kalckenreid Abbas & Princeps Murbacenſis, & Lutrenſis.

Principes nati.

Ioannes Carolus Marchio Badenſis.

Bernardus VVilhelmus Marchio Badenſis.

In Regno Hungariæ Archiepiſ.

EMericus Loſy Archiepiſ. Strigonienſis.
Georgius Lippay Archiepiſc. Strigonienſis.

Epiſcopi.

GEorgius Draſcouitius Epiſc. Iaurinenſis.
Georgius Iacoſcitoh Epiſc. Agrienſis.
Georgius Szelepzeni Epiſc. Nitrienſis.
Benedictus Kiſdi Epiſc. Agrienſis.
Stephanus Boſiniack Epiſ. Quin.

que

que eccleſienſis.

Paulus Dauid Epiſcop. *Veſprimienſis.*

Nicolaus Nouack Epiſcop. Cenadienſis.

Paulus *Hoffman Epiſc. Quinqueccleſienſis.*

Ladislaus Martini Epiſ. Vacienſis.

Thomas Balaſphi *Epiſc. Quinqueeccleſienſis.*

Georgius Nagitfaluai Epiſ. Zic kienſis.

Michael *Kopſani Epiſcop. Syrmienſis.*

Andreas Franciſci Epiſc. Se*gnienſis.*

Epiſcopi & Suffraganei in Germania.

A*Ntonius Tridt Conſtantienſis.*

Ioannes Iacobus *Murgd Conſtantienſis.*

Zacharias Stumpf. Horbipolenſis.

Ioannes Caſparus Stredele Paſſauienſis.

Fridericus Fornerus Bambergenſis.

Sebaſtianus Myllerus Auguſtanus.

Guilielmus VVeilhammer Paſauienſis.

Georgius Helfrenſtein Treuirenſis,

Iodo-

Iodocus Vvagrahuber Herbipolenſis:

Nicolaus Elgardus Erfordienſis.

Petrus *Binsfeld Treuirenſis*.

Caſparus Karas Olomucenſis.

Simon Feurſtein Brixinenſis

Ieſſe Pergboffer Brixinenſis.

Ioannes Fridericus Breiner *Olomucenſis.*

Ioannes Balthaſar *Lieſch Vratislauienſis.*

Otto Gereon Colonienſis.

Gabriel Haug Argentinenſis.

Udalricus Grappler Paſſauienſis.

Ioannes *Groſſ Herbipolenſis.*

Sigiſmundus Myllaras Conſtantienſis.

Ex

Ex Italis.

GRegorius XV. Pontifex Maximus.
Michael Cardinalis Bonellus.
Cinthyus Card. Aldobradinus.
Ludouicus Card. de Torres.
Carolus Card. de Comitibus.
Franciſcus Card. Maidalchinus
Et multi alij Præſules, ac Epiſcopi.

Digitized by Google

Imprimatur, *Si videbitur Reuerendiſſimo Pat. Mag. Sac. Pal. Apoſt.*

A Riualdus Viceſg.

Imprimatur, *F. Vincentius Fanus Mag. & Soc. Reuerendiſs.* P. *F. Vincentiij Candidi* S. *A*. Pal. *Mag. Ord. Præd.*

PANEGYRICVS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

EA eſt inter Oceanum, Fluuioſque diuerſitas, vt mare, cum aquarum dona tranſmittit, ea per ſpecus, ac latebras porrigat; quaſi liberalitatem, & manum abdere affectet; At flumina, cum riuorùm tributa reponunt; aperto Cœlo, & ſonoro gradu deſcendant, vt credibile ſit, eum ciere fragorem, qui loco vocis edicat: Quidquid debebamus, exoluimus.

Atque id quidem documento Naturæ opportuno; Nam alius eſt abeuntis,alius reuertentis beneficij inceſsus, ac habitus. Si vadit, ſileat; ſi redit,ſtrepat neceſſe eſt. Enimvero is, qui beneficium facit, ſecura modeſtia vtitur, & ſi liberalitatem ſuam premat, **nullum damnum,probrum** nullum exilit foras:quidquid liberaliter dedit,conſcientia intus laudat,ſeruat in tuto;Ei autem, qui reddit,anceps ſœpe verecundia imminet; niſi cunctis reſtitutor plenus appareat,ingrati nomen,& turpis nota circumſtat: Quam repellendi ſi alia via non pateat

teat, præſtat in aduerſum oſtentationis crimen excurrere: quandoquidem, cum oſtentator videris, exemplum, aut tibi tantum, aut nemini nocet; at tibi, & omnibus, cum ingratus. Quamobrem excuſabimur, puto, ſi dũ Vaticanę beneficientiæ, quæ exundantis inſtar Oceani in nos inundauit; centeſimum poſt annum, virtutum noſtrarum riuulos reportamus, ſonitum pompæ, & murmur celebritatis addidimus, vt audiat, vt videat Europa, quòd reddimus. Sed fortè inuenerim, qui & hanc reſidentis animi moderationem in turgidę argu-

Digitized by Google

mentum ſuperbiæ vertent. Nam ſic, inquiunt, ſæculum veſtrum futuris sæculis ſpectaculum facitis, omniũq. ætatũ oculis virtutes veſtras ingeritis, & fortaſsis eo animo, ea fiducia, vt tota Poſteritas aut laudet, aut ſtupeat. Quid ergo? Ingrati erimus, ne videamur ambitioſi? Certe vnus eſt caſus, in quo & ipſa debet modeſtia verecundas a ſe vmbras excutere, inſtãtia vela diſcerpere, & repoſitam introrſus dotem, refugientes in ſinum opes, gemmas foris iacere; cum nimirum ea bona, effectus ſunt potius alienæ beneficiẽtæ, quã ſuæ virtutis.

Si

Si tunc enim abſcondit non ſuæ verecundiæ parcit, alterius gloriæ inuidet. Cum igitur quidquid egregij, excelſi quidquid hoc ſæculo geſſimus, Vaticana manus aperto, atque arcano vigore ſuffecerit; non erit ambitioſum indicare virtutes noſtras, inuidum eſſet eas abdere, ne fontem monſtremus. Neq. Tellus, ſi florum purpuram, ſi meſſium aurum, quæ à Cœlo accipit, Cœlo oſtentet, ambitioſa putabitur, at grata dicetur. Sic enim probat non tantum ſibi vberem glebam, quantum genjtalem lucem adfuiſſe ſideribus. Pariter ex

opulenta grandium operum meſſe, quam terimus; oculata Poſteritas non tam fœcunditatem noſtri ſoli, quam ſuper norum luminum benificientiam arguet: Sciet vbi, at dicet vnde fertilitas tanta prouenerit, intentoq. digito Vaticana aſtra monſtrabit. Itaq: ſi prȩclara hȩc opera verecundo ſilentio modeſtia operiret, tunc enimuero videremur, tunc eſſemus ambitioſi. Scilicet argumentum omnibus foret, eam nobis mentem incidiſſe, vt noſtra reputemus eſſe, quæ abdimus, quæ contemnimus; quaſi iure noſtro noſtra nos gloria abdicemus:

Nam

Nam laudem premere ſi tuã licet, alienam non licet. Iam vero quamuis honoris cupidi eſſemus, non vituperabiles tamen eſſemus. Etenim gloria virtutis eſt, aut ſoror, aut genetrix. Vtraque nec auro capitur, nec voluptate corrumpitur: Neutram ſordidam; neutram videris effœminatam: cum illa nil extra ſe quærat, hæc vix aliquid præter ſe. Quamobrem, & bene à Moderatoribus conſultum foret huic paruæ Reipublicę, ſi hæc Heroum magnifica dedicatio ad eum tantum finem inſtituta eſſet, vt noſtrorum animi excitarentur ad

gloriam ; quæ tandem virtutes aut parat, aut parit. Profe-ſto Sapientiſſimæ Nationum Græca , & Romana, vt profi-cuam hanc cupiditatem patrijs mentibus tenaciſſimè inderent , mundum ſibi totum, in ſuarum laudum ſpe-ctaculum, diuiſerunt. Nam voluit altera , vt cœlum totum ; altera, vt terræ omnes gloriæ ſuæ ſeruirent . Illa ciuium ſuorum nomina Herculem , Perſeum, Orionem in ſyderibus ſcripſit: Hæc ciuibus ſuis Nationum vocabula ſparſit, alios Africanos , alios Aſiaticos vocans : Non pauci à Creta, Macedonia ,

Da-

Dacia dicti: Plures Germanici, Britannici, Gallici, Hiſpanienſes appellati: Adeo vt poſſet nemo Cœlum reſpicere, niſi legeret Græcas laudes; nemo terras circumire, niſi ſingulis pœne veſtigijs Romana decora tangeret. Verum ſi nos honoris incurioſos à ſæculari virtutum oſtẽtatione cæterę cauſæ depellerent, vna ambitionem extorqueret, videlicet beneficijs veſtris debitus honos; vt ea deinceps malignitas vel ſilens tranſeat, vel prona veneretur. Cum enim in Nos Vaticana Regia veſtra tantum curæ, tantum pecuniæ, tan-

 tum

tum pecuniæ, tantum & amoris impenderit, impendatque; docere palam neceſſe eſt, ea omnia bene poſita, bene reſpondere, ne veſtræ aliquãdo manus accuſentur vt fatuæ, quod in ſolum, aut ſterile, aut mendax ſemina tanta proiecerint. Et ſanè id vnum petet oratio mea, vt liqueat, Collegium Germanicum, atque Vngaricum eam Virtutum vbertatem, ac copiam primo ſæculo protuliſſe, vt dignus campus euaſerit, quem Pontifices regia manu ſeuerint, publico auro rigauerint.

Quoniam honeſtorum, ac turpium ſemina ita permiſ-

cuit

cuit Deus, vt confuſo vtrorumq. ortu è ſalutaribus noxia, è noxijs ſalutaria in Rempublicam ſcateant; non eſt cur diſſimulem originem noſtram: mala eſt, improba eſt, & ideo ſplendida. Quin etiam cum ea mortalium rerum conditio ſit; vt optima non niſi poſt peſſima accidant, quaſi ſumma flagitia maximarum virtutum fata maturent audeo dicere domum hanc formoſiſsimam Filiam, quia turpiſsimæ Matris. Nam ea Hæreſis, quam ignoro Lutheranam ne, Caluinianãue, an Anabaptiſticam, an omnia nuncupem? cauſa fuit vt na-

ſce-

ſceremur,& cauſa eſſemus, vt occideret. Profectò ſi ætatũ, ſi terrarum omnium Hæreſes à fundatę religionis initio circumſpectes, nulla prorſus occurret, quæ ſcelerum numero, violentia, ingenio iſtam aut vicerit, aut æquauerit: Quaſi Orcus continuata per ſæcula nequitię artes enixus, cumulata prauitatis magiſteria excuſsiſſe poſtremo videatur, vt opus omnibus fraudibus elaboratum, abſolutum ederet. Nam primum antiquas Hęreſes vna dumtaxat cauſa, vna furia ſuſcitabat. Nimirum aut error in Ebione, aut ambitio in Dio-

Dioſcoro, aut rabies in Donato, miniſtrauit impias faces, quas Populorũ ſuperſtitio ſemel, ſemel ſagacitas Principũ cœco, ac fœdo concepit incẽdio. At Hæreſis hæc toto cupiditatum pondere incubuit; Etenim falſæ opinionis diſcors ſeries, improbi honoris certamen multiplex; ſimul & Nationum corruptus genius, & Principum operta calliditas; à Ceſare metus, in Pontificem odium, inuidia in Auſtriacos ad turpiſſima quæque ruenti animos, ſtimulos, erynnes vniuerſas addiderunt. Adeo vt quæ olim diuiſa ſatis perditas, nocentes

Digitized by Google

tes ſatis Hæreſes fecerāt, hæc in ſe collecta miſcuerit, vt omnibus iniquitatis cauſis primum accenderetur; deinde peccaret. Nec ſolum ſceleribus ſtimulos dedit, ſed pabula præparauit. Per hanc enim licuit Principes, Tyrannos fieri; Subditos, rebelles; Sacerdotes, maritos; Moniales, nuptas; flagitia ipſa, virtutes, cuiuslibet conſcientiam, Deum. Omnia vitia excuſſit, & omnibus ſatiſfecit. Nec mirum propterea, quod peſſimis fœta, peſſima abortiretur: Cum veterum ſectæ in vnum tantummodo, aut alterum Religionis fundamentum to

ſe

ſe niſu proiecerint, quippe Sabellio Auguſta Trinitas, Diuinus Filius Samoſateno, Macedonio Diuinus Spiritus vnicus fuit violenti ſceleris ſcopus; Nec multa Neſtorius, nec multa Baſilides; Marcio etiam, ac Montanus non niſi pauca Religionis arcana tentarunt, vt in ſumma audacia aliquam tamen verecundiæ ſpeciem approbaſſes. Septentrionalis autem Hæreſis procaci, ac rabida flagitiorum fœtura implexas,& recurrentes peſtes extulit; quaſi infinitas ſuſceperit, vt vel pluribus victorijs vinceret, vel poſt clades plurimas vinceretur: habe-

beret arma, quæ nos debellarent, arces, quibus ſe tueretur. Nã ſcelus ſi alios ſcelere ferit, ſe ſcelere protegit. Certè quid quid olim Oriens, Occidensque delirauit, vnius ingenio ſapijt. Quanta Iouinianus, quanta Vigilantius; quę Maſſiliani, quæ Gnoſtici, quæ Iconoma hi: omnia Berengarij, & Abailardi monſtra: tot ac tantas Huſsitarum, ac Vicleffi peſtes in ſe ſe transfudit, vt regurgitante ſæculorũ omnium veneno vna inundaret. Quod ſi quædam non attigit, quæ in Diuinitatem aliquando Aegyptus, aliquando Græcia ingenioſè impia

ſin-

finxerat; Scias ſecretas curas è cæno mortalitatis, quæ à Deo in homines multo cum fœnore non referrent, aut excuſationes, aut incitamenta libidinum tanquam infæcunda ſcelerum ſcelera repudiaſſe. Nequijt enim eſſe, niſi magno culpæ cum lucro flagitioſa. Sed quæ nequitiæ inſtrumenta non ſumpſit, quādoquidem, & improbitas abijt in diſciplinam, quaſi parū à mortalibus multa ſine arte peccetur? Cœteras olim Hereſes vna tantum iniquitatis illecebra graſſatas ſcimus. Nā Pelagiana quidem ingenio fremuit, at armis pepercit; Al-

bigenſis contra armis viguit, at ingenio lãguit; Arriana vero ſi armis ferox, ſi litteris valida, non tamen voluptatibus lubrica. Sed hæc, pro qua vniuerſæ ſcelerum artes coniurarũt, roborata per Martem, mollita per Venerem, honeſtata per Palladem eſt. Scilicet metu, cupidine, ratione triplici animorũ Domino impetrauit, vt abſiſtere pauci poſſint, rarus velit, & rariſsimus ſciat; ſi quidem delictis omnibus excuſationem metuendo inuenimus, cupiendo facimus, ratiocinando honeſtamus. Atque hinc eſt quod licet ita rerum genium tem-

pe-

perarit natura, vt maxima mala breuiſſimè viuerent, cùm ſatis viuant, ſi multum nocēt; hæc tamen ſpes verè improbas in ſæcula miſerit. Fuit ſanè, fuit priſcis temporibus aduerſus hæreſes ingens leuamen, ominari exurgentibus ſectis vitam non longam: Nā cum nocumenta diuiſiſſent; ſi vna ſplendidas laruas afferebat; Aderat veritas, vt ratio vinceret; Si altera dulces libidines, Inſtabat pudor, vt verecundia intraret; Si quæ cędes, & ſanguinem; Furentes gladios, aut miſeratio, aut laſſitudo ponebat: Habebant optimam mali conditionem,

 ſpa-

ſpatium breue nocendi. Aduerſus hanc omnia complectentem omnium labor incaſſum. Suadeatur error? Libido dolet. Libidinem pudeat? Error decipit. Vterque conſentiat? Armatorũ Principum furor infremit. Adeo dum malum inuicem malũ ſiſtit, ac impedit, ſceleri ſuo conſtantiam faciunt. Quidquod cum veteres ſectæ vno Patrono niterentur; cauſa fuit, vt vnius vita ſurgerent, vnius morte interirent. An non occiſo Iuliano Idolorum cultus modo renatus, ſtatim extinguitur: Arrianiſmus ſublato Conſtante nutauit, Va-

lente

lente mortuo iacuit? Contra vero quis neſciat, quod ipſemet Arrianus error, cum multam Gothorum ſtirpem infecit, reuixerit longius; Iconomachus, quia in lõgam Leonum ſeriem incidit, diù durarit? Hæc autem, vel ab initio centum animabus viuit: multos Reges, plures Principes, innumeras Reſpublicas in ſui tutelam ſtatim acciuit, vt planè infinitus fatorum ordo pro vnius fato laborēt. Quoties antiquæ Hæreſes vnius tantum Cæſaris ſpectarunt ætatem, cum ſæpe nec Imperium, nec impietas tranſiret ad hæredem, ſed in

BIBLIOTECA NAZ. ... ROMA ... VITTORIO EMANUELE

hoſtem incideret? Hæc quaſi de mortalitate ſecura peſſimis è parentibus nequiores ad filios gradu non interrupto deſcendit, vt progenie, ſic ſcelere ſemper ſuperſtite. Quod ſi veritas, aut Deus alicuius Principis animum arcana luce contingat; is fœderata, & ſimul regnante hæreſi ſeptus, à criminis communione diuelli non audet, ne ſi nuper amici, iam hoſtes in vltionem exurgant, Principatus iactura luat pietatẽ; Et rarus eſt, qui vt deſinat eſſe ſceleſtus, Princeps eſſe deſierit; Nam ſi, vt aiebat ille, ad parandum principatum om-

omnia licent, plusquam omnia ad ſeruandum. At ſi malum, quod Principes; peius quod Reſpublicas tanta peſtis imbuerit. Quippe Reſpublicæ vt rerum omnium, ita Religionis apprimè tenaces: ex ſuſcepto ſemel inſtituto aut ſemper bonæ, aut malæ ſemper exiſtunt,& ni externa neceſſitas vrgeat, vt naſcuntur, intereunt. Ita Tartarus æmulatus eſt Cœlum, vt ex optimis artibus didicerit peſſimas. Nam ſicuti Deus, vt aduentanti Religioni paratum iter inſterneret, Romanam Rempublicam, multiplex caput, diſiecit, atque in

vnum Principem tranſtulit, vt in quod Cœſar vergeret, curreret orbis terrarum; ita ex aduerſo malus Dæmon tunc deterrimam Hæreſum ſparſit, cum alias Reſpublicas naſci, alias naſcituras preuidit, vt ab ijs retibus, in quas multitudo ſemel impingeret, nunquam ſe explicaret: Atque ita obſtrueretur trita Prouidentiæ via, cui ſatis erat vnius cor tangere, vt Nationes impelleret. Igitur Septemtrionalis Hæreſis tam excelſo loco ſe poſuit, vt ſuum excidium mortali è manu & conſueta per arma non timeat: Poſita extra ic-

tum

tum humanæ, vulgariſque fortunæ, omne telum ridet, tãquam viuere debeat, mori non poſſit; Superbitq. inſolẽs, quaſi eo compulerit Deum, vt vel dira mõſtra toleret, vel magna miracula impendat.

Ergo aduerſus malum cupidine multiplex, peſte multiforme, fraudibus infinitum, quodque ſceleris æternitatem minatur, Romana Eccleſia duo illa remedia, ſtatim expedijt Arma, atque Concilia, vt contumaciam ferro frangeret, errantes veritate deduceret; Cœlũ imitata, quod aduerſus terras nõ minus fulmine, quam fulgu-

re militat, quaſi altero puniat, & altero doceat: in obſtinatos ſæuiat tælo, luce cęcutientes erudiat. Sed etſi bellum Pauli Tertij prudentia indictũ, Caroli Quinti fortitudine geſtũ fuerit; nobiſcũ fortuna, nobiſcum victoria ſteterit; ita vt hoſtium clades vndique ſparſerint, & in ipſa Saxonis, ac Haſſij colla catenas intulerint: Hæreſis tamẽ victa, non domita ex infortunijs ſuis ſe ſe dimenſa, vnũ, idemq. peſſimum tenuit documentum flagitioſę calamitatis, audaciam. Tridentinum vero quamuis Antiſtitũ numero, ſapientia, probitate an-

ti-

tiquis Conclijs par, in omnia ſæculorum venena, antidota fabricauerit; Reipublicæ tamen partes à morbo integras bene firmauit, vitiatas vero ne attigit quidem, cum adeo furerent, vt deterrimam retinerent ægritudinis partẽ, nolle curari. Nec mirum, nam medicaminum plura cadunt incaſſum: Quædam quia impetu violenta, alia quia magnitudine perſtrepentia; Etenim illa cum furunt, irritant: iſta cum ſonant, præparant morbos inſanientes, vt aduerſus regreſſuram ſanitatem, aut certamen, aut defenſionem adornent.

nent.

nent. Ac ita plerunque accidit, vt ob ſuperbiam ambitionemue medentium, dum ſæuitiam, aut pompam præferunt, valetudo ingraueſcat. Quod ſi apparatus omnis, omnis rigor è medicina faceſſeret, vt morbus nec aduentantis ſtrepitum præſentiret, nec admiſſę luctam horreſceret; ægrotus antequam curari ſe ſciret, ſanum ſe eſſe deprenderet. Hinc primum Iulius III. deinde Gregorius XIII. rati bellum, atque Concilium, magna quidem eſſe remedia, ſed alterum rigore odioſum, alterum mole ſuſpectum: ad huius inſtitu-

tio-

tionem Collegij animũ ap-
pulerunt, vt id ſpecie modi-
cum, atque inerme in Hære-
ſis viſcera ſilens aſcenderet,
lene irreperet, nec vnquam
viribus ſuis ſe proderet. Non
tamen ego is ſum, vt ſplendi-
di mendacij fulgore perſtric-
tus affirmem, Collegium, &
Hereſim pari bonorum, ma-
lorumue menſura hoc ſæcu-
lo contendiſſe, vt quantum
illa peſtis, tantundem hoc ſa-
nitatis attulerit; gnarus ve-
nena prono impetu, remedia
mora longa valeſcere. Equi-
dem foret ærumnis noſtris
ingens leuamen, ſi eadem ce-
leritate, æquo robore medi-

cinæ

cinæ prodeſſent, ac ægritudines nocent. Sed ita comparatum eſt, vt cum defectus ſinguli creent malum, ſinguli & arment; iniquitas ſtatim, ac multiformi incubet damno; contra cum plenus ac integer perfectionum aceruus moliatur bonum;ſero virtus,& vna tãtum ſalute maturefcat; Nã ægrũ corpus vbi humorum vnus, alterue deliret; ſanum poſtquam cõcordiã vniuerſos exæquat. Vt propterea mille morborum cauſæ, vna ſanitas; centeno mortis genere moriamur,vno vitæ naſcamur.

Sed quamuis tanta teneat

par-

parſimonia laudum, affirmare tamen licet, eam eſſe Domus huius, aut fortunam, aut gloriam, vt ſi quid incrementi cæperit, ſi quid damni in Septemtrione Religio ſugerit; hinc potiſſimum ferat acceptum. Nam omnes fere artes, quibus Hæreſes debellãtur, hic poſuit; Ac primum magnam Hæreſum domitricem Sapientiam. Enim vero cum nec malum, nec falſum ſuis viribus vigeant, ſua mole nitantur; etiam cum de deterrimo nocendi, fallendiue munere perfunguntur, manu optima militant. Nam quemadmodum illud boni-

tatis

tatis ſpecie ſæuit: ita hoc veritatis larua graſſatur, ac vtrumque ex potioribus Cœli beneficijs humana infortunia exprimit. Bellatrice ergo Sapientia opus eſt, quæ veritatem ex hoſtium caſtris abripiat, oſtendatque captiuam ibi fuiſſe, nō transfugā. Ac præſertim poſtquam immanibus delirijs, quæ Lutherus prodidit, verecundas ſubtilitates Caluinus appoſuit; Cum ille inſana protulerit, hic mitigauerit; alter, omnia negando, rationem exarmauerit; alter, multa cōcedendo, prodiderit, ita tamen vt plus modeſtam fraudem, quam in-

inconditam audaciam extimeſcas. Ecquis ergo non viderit fuiſſe perneceſſarium, eruditam ponere officinam, in qua ſcientiæ omnes ſudarent, ac fulmina verè cœleſtia primum cuderent, deinde torquerent? Nec eam alibi decuit aperiri, quam Romæ, vbi Vaticani dextera cœli armamentario præſidet, & quo lectiſſima Europæ ingenia cõfluunt, vt propterea quidquid veritatis alibi naſcitur, hic floreat; quidquid alibi falſitatis, hic exareſcat. Porro quam opportunum fuit, vt Germanæ, atque Vngaricæ Iuuentutis indoles, ſed lec-

tior, ſed nobilior armaretur? Neq. enim reciperandæ Germaniæ, atque Vngarię gloria, aut externis, quippe ſuſpectis; aut Cænobitis, quia odioſis, recte ſeponebatur. Ea nomina Germanis inuiſa, cum tanquam Pontificis ſeruum pecus, & Vaticani vęnales animas, Hæreſis infamaſſet. Ergo diſceret Germania à ſuis, voces ſuas audiret, ſuis auribus, ſuis oculis fideret: cerneret ſuos filios, & quando diuinæ veritatis teſtes non crederet, pateretur pertinacæ ſuæ obiurgatores. Et ſane vtramque ſortem ſubijt. Nam ex hac domo qui-

libet annus omnium littera-
rum viros tanta vbertate re-
miſit in patriam, vt nos noſ-
trę ſterilitatis non pigeat, alie-
næ contumaciæ pudeat. Si
enim oriens, ſi occidens totus
prona facie Vaticano ſe ſiſte-
rent, exclamarem, tãta mer-
uimus. Certè ſi Germaniæ
Academias interroges, hinc
Magiſtros; Si templa, hinc
Concionatores: Si Aulas, hinc
Oracula; Si et Hoſtes, hinc
viua tela ſe accepiſſe teſtan-
tur. Et ſi famam ipſam ro-
ges, dicet, ſua ora, ſua ſæcula,
eorum ſacraſſe nominibus.
Cum alij typis ediderint ſa-
cras Hiſtorias, alij Sacras Cõ-

ciones, plures Controuerſiarum glomerata volumina, alij rigidæ, alij amœnæ ſapientiæ monumenta, vt nulla fuerit diſplina, quæ filios non dederit, ſi numeres, multos, ſi æſtimes, magnos. Vbertatem autẽ doctrinarum ſi Roma retulimus, in Germania auximus. Hos diſciplina noſtra, illos æmulatio, plures, & inuidia nobis ſimiles præſtitit: Adeo vt qui nunquam viderant Romam, beneficam ſenſerint. At eorũ præſertim educationem litteris tradere oportuit, quos in ſpem Antiſtitũ, ac Pręſulum religio aleret. Etenim fremebat Hære-

ſis

ſis,ſacras infulas in ſtolida ca. pita ſemper aſcendere, ſtultiſsimos hominum Cœli O. racula prodere, Cœli ſceptra tractare,Deum in terris agegere ; Et eo fragore, eo euentu iactabat, vt dum Epiſcopos deſpicatos oſtenderet,rebelles populos faceret. Nam rebellionibus iter odium vrget,contemptio ſternit: quãdoquidem nullum obſequiũ inueneris,vbi nulla Maieſtas. Nec dubitem religioni nullũ hoſtem occurrere infenſiorem, quã deſpici: cum enim Religio opinione nitatur ; ſi optima fuerit, ſtabit; ſi peſsima,cadet. At inter deſpiciẽ-

tiæ gènera id pernicioſius, quod ex ignorantia ſuas contumelias accipit. Cætera vitia aliquid ſuperbi, aliquid magnifici ſpirant, humani ſaltem aliquid retinent; Hæc ex toto vilis, & infra hominē eſt. At ſi olim Hæreſis in Præſulum ignorantia præſidia inuenit, iam ex Præſulũ Sapientia excidium timet. Et timeat hoſtes, quos armauit, quos fecit: niſi enim obiurgaſset vt ſibi impares, non cerneret ſe ipſa maiores. Digna eſt, vt penitus medullis ſentiat gladios, quos dum riſit, exacuit. Age iam, quis Epiſcoporum in Germania eſt,

quos

quos Roma hinc miſerit, & plenum doctrinarum pectus non tulerit? Nemo profecto, qui eloquentia ſua non tonet in templo; nemo, qui legibus ſuis in tribunali non fulminet: omnes vt pietatem lactent, Hæreſim iugulent, ſuo vtũtur ingenio. Diſiecta tandem eſt illa perſonarum monſtroſa diſcretio; cum alius nomine, alius munere, biceps eſſet Antiſtes: huic decus, illi labor diuideretur; neutrum cura, neutrũ amor tangeret ſponſæ, cum alter neſciret ſuam, alter ſperneret, vt alienam. Plane ex Epiſcopis, quibus publica fama

per typos ſpondet æternitatem, ſi omnes numerarem, vobis moleſtiam, ſi paucos, nobis inuidiam parerem. Cum vniuerſos non poſsim, multos non debeam, neminē compello. Sed tamen tanta Germanorum præſulum ſapientia facit, vt animum in ſpes audaciſsimas mittam: Equidem neſcio an Cœlum ita ſaturauerit iras ſuas, vt integri ſæculi pœna, quæ iā sāguinem Germaniæ ebibit, vindicatū ſe vocet. Sed ſi cœleſtē vltionē aut iuſtè expleuit, aut benignè condonat, audiat Europa, & læto ſinu recondat; quæ ominor: Quā

pri-

primum Hæreſis ſin minus vitam, Regnum certe ſuum in Germania amittet. Nec vanus furor ad fauſta vaticinia impulit mentem. Quanuis in Republica neceſse eſt, vt ea religio regnet, quam docti ſequuntur; ea cadat, quam adorarit indocti. Nam vulgus,& ſi non id agat,quod Sanctis placet; id tamen credit, quod Sapientibus ſapit. Quippe vt credat, alienam mentem; vt operetur, ſuam libidinem conſulit: fidem externa auctoritas extorquet, inſitus genius culpas. Cum igitur Germania in Religiones multas ſcindatur; illa re-

gna-

gnabit, cui ſapiẽtia militat; noſtra igitur, cui & ſeruit. I nũc, & ſcientias Hæreſum matres appelles. Cum pulchræ, cum Virgines, cum & Amazones ſint, non pariunt Hæreſes, ſed occidunt. Mehèmetanam religionem ſpectes. An quia nulla doctrinarum procella concutitur, nulla aura criſpatur, alta tranquillitate ſopitur? Vſque adeo agitatur, vt in octoginta planè Hæreſes laceretur, è quibus Fezana, ac Perſica, hęc per Aſiam, illa per Africam ſuperſtitionis Regnum Turcicæ inuident. Enim vero cuiuslibet ingenium, quamuis ineruditum,

tum,ſi ſolers, ſi viuidum, ſi in auſus erectum fuerit:facilè religionis arcana turbabit. Sed ſi quis ſine litteris pacē aliquando ſubſtulerit, nunquam ſine litteris referet. Nam calor idem, qui febrim accendit, non recoquit ſanitatem. Atque hinc eſt quod apud nos plures Hæreſes natę, plures extinctę;penes Turcas quotquot pullulant, totidem virent. Sed quid tandem litteræ poſsint ipſæ hoſtium fraudes doceant; Eas Iulianus vetuit nobis,Mehemetes etiam ſuis. Nam ille quidem vna cum litteris geſtiebat militare, timebat ad-

uerſus litteras congredi, vnde eas à nobis excuſsit, non vt imbelles; ſibi retinuit, vt inuictas; quemadmodum aliquis Principum libentiſsimè ſuorum hoſtium regna Bombardarum ingenio ſpoliaret; vt ſuis tantum victorijs terreſtria illa tonitrua, fulmina illa ſeruirent. Mehemetes vero, ne ſcientias inimicas haberet, amicas renuit, & fortaſſe ſàgacius, cum noſſet litteras ex eo eſſe armorum genere, quæ prius amicos, deinde hoſtes expugnant. Quamobrem quiſquis, vt libet, ferocia, ac cruenta vota aduerſus Ottomanum Imperiũ

nun-

nuncupet: bella ex ipſis, clades à Perſis, ruinas e Cœlo: ego vnum,& cuncta complexum imprecor, ſcientias: ſi diſcunt, vicimus. Nam nouo victoriæ genere, ſi hoſtis hic docetur, debellatur.

In Hæreſis tamen excidium incaſſum Sapientia ſuppeditat arma, niſi virtus commodet manus, vt ſagittas, quas illa ſagaciter præbet, hæc rectius dirigat. Nam veritas telum eſt, quod ſi è ſceleſto pectore torqueas, antequam exeat, tũditur. Vt dolus enim non vt veritas ſonat. Hinc dubiam ſæpe Populorum mentem ea ſententia

im-

impulit, vt religionis arcana tanquam politicas ſraudes horruerint. Si enim malos Reges ita publica ſuſpicio agitat, vt benè, ac prauè facta premat ex æquo; cũ in optimis etiam legibus artes Tyrannidis notet; multo magis ea calumnia laborabit Sacerdotum ſama, quorum poteſtas cum deriuetur è Cœlo, intruſa cenſetur, aut ſpuria, niſi præſerat fronte patrium cœlum. Certe non facile vulgus intelligit, quomodo hæc duo nectantur Fides, & Scelus. Nam recte credere, ac bene agere tam arcto cõplexu ſe ſtringunt, vt diſſonum

vi.

videatur, quod recte credat, qui male operatur; bene operetur, qui credit male: quaſi leuis ſit Fides, niſi deſcendat in pectus; pigra virtus, niſi in mentem inſiliat. Atque id præſertim monſtroſum in illis, quos Deus ſacra Sacerdotij luce circumdedit, vt cæteris prælucerent tanquã certa norma credendi. Hinc tuum, Iuli, tuum, Gregori, conſiliũ iterum exoſculamur; cum domum hanc poſueritis, vt non minus ſcientias, quam virtutes pareret. Diſcerẽt hic futuri Præſules optima docere, optima operari. Et quidem ſcimus mordacem Hæ-

re-

geſim, cum aduerſus Romam infrenduiſſet, oſtentaſſe factis impiam, vt oſtenderet doctrina fallacem. Quatiebat enim ſplendidam haſtam eo dilemmate; Si Roma docet vera, cur non præſtat? Si falſa, cur docet? Videat ergo eadem hic doceri, ac fieri; non otioſam præcipere, exequi actuoſam. Senſerit reuerentes Germanos alijs legibus, & alijs moribus; & intelligat quod eos Roma formarit, dum docendis erudijt, præſticit facienda. Nec ignoro Sacerdotum famam duplici potiſſimum criminatione morderi, auaritia, ac libidine.

ne. Ac prima quidem delicatas pietatis aures tam malè verberat, vt teneros alioqui animos in ſæuiſſima vota cõpulerit. Etenim Religioni antiqua tempora, ac fata ſuſpirant: iterum ad ſpecus, iterum ad cruces, ad Nerones iterum libentiſſimè mitterent. Infælicem cuperent, vt cernerẽt ſanctam. Ac eo pius furor abripuit, vt ſi poſſent, e Pontificis manu ſceptra Itala extorquerent; Epiſcopis oppida, quibus imperant; Sacerdotibus prædia, ex quibus viuunt; auferrent: ipſa ſacra ad fictiles calices, Deum ipſum ad ſimulacra lignea abijcerent.

rent. Vociferantur enim: pereat noua fortuna, dum priſca virtus exurgat. Non Regnum, non exercitum, non ærarium habeat: amet mendicitatem, amet ſeruitutem, dum earum beneficio innocẽs ſit. Quibus vocibus, quas improuida pietas iacit: mirè conſonat Hæreſis fraudulentia: Plus Eccleſiæ nocuiſſe aurẽam Cõſtantini manum, quam Neronis ferream: Petri nauim, quia aurata puppi, argenteo roſtro, ſericis velis nauiget, inter vitiorum vortices quotidie quati: ſi conto vndas pelleret, ſi lino auras legeret, procellæ & ipſæ virtu-

tutis lirtori ſiſterent. Venirẽt Princepes, accederent populi,ſua repeterent. Quid inſulata vitia occuparent florentiſsimas Germaniæ partes? Vindicarent Prouincias,quę nec Principes habent,nec libertatẽ. Videmus, quo fraudes ſe dirigant: Religionem enim vilem volunt, vt contemnant; inermem,vt trucident; inopem, vt deſeratur. At huius inſtitutione Collegij piam imprudentiam,&ſacrilegam ſagacitatem ſatis eluſimus. Artem enim inuenimus,quæ Germanæ Eccleſiæ fortunam nouam nõ tolleret,& priſcam Sanctimoniã

redderet. Habeat opes ingentes in virtutum præmia, non in fomenta vitiorum. Quos enim deſtinauimus aris, ita hic componere animum diſcunt, vt prius cupiditates internecent, quã habeant quid concupiſcant. Si prædia, ſi oppida, ſi Prouinciæ, ex Sacerdotij munere ad eos deſcenderint, inueniẽt ſinus, qui rerũ deſideria extinxerint, vsũ nouerint. Quid enim ſatis tibi factum, Calumnia, prædicabis, ſi oſtendero neminem ex Germanis, tam Sacerdotibus, quam Epiſcopis, quibus huius domus educatio contigit, ſordido animo, aut rapaci

ci manū ſtetiſſe; ſui parcos, alieni non appetentes? Si tibi id ſatis ad cauſam, nobis parū ad victoriam. Si non profe-ram grandē numerum Præ-ſulum, qui opulentos reddi-tus in pauperes ſparſerint, qui Templa immania excitarint, qui religioſis Familijs ampla Cænobia, qui Monialibus multa Clauſtra, qui Acade-mias, qui Seminaria, qui No-ſocomia extruxerint; vt aua-ritiæ, vt rapinæ reos incuſa-bo. Vtinam liceret circuire Germaniam: vbique occur-rerent, vbique oculis ſe in-gererent, pluſquam centum liberaliſſimæ pietatis monu-

Digitized by Google

menta,ac prope miracula. Et ne omnes mittã, nuper Augustanus Epiſcopus Dilinganã Vniuerſitatem auxit, Oſnaburgenſis Academiã Oſnaburgenſem excitauit. Et nũc in ſinu Vngariæ naſcitur maxima domus noſtræ huic, & legibus, & habitu ſimilis, huius planè filia, niſi Patrem haberet Georgium Lippai, olim Alumnum noſtrum, nunc Strigonienſem Antiſtitem. Sed iam liceat & ipſam Hæreſim aduocare, vel vt noſtra teſtetur, vel vt ſua erubeſcat. Referat illa, quoties, vt Epiſcoporum erectos animos in ſua deſideria flecteret, paterna

na bona ſuſtulerit: paupertatem inuexerit, vt male ſuada fame ſcelus induceret. Sed geminauit palmam, cũ magnæ illæ animæ flagitiũ abnuerint, egeſtatẽ admiſerint.

Si vero ad alteram accuſationis partem tranſeas; ſcio quidem præterito ſæculo eo prorupiſſe Sacerdotum licẽtiam, vt Tridentinum anceps ſteterit, maritales ne tædas concederet Sacerdotibus, & ſineret in aras aſcendere Myſtas vxorios. Cum enim fere deſperaſſet intemperiem mali ſiſtere, animus fuit virtutẽ deſerere, vt vitium perderet: & ne longiùs ſerperet libi-

Digitized by Google

dinis dedecus, gloriam Latini Cœlibatus exſcindere. At in huius virtutis decora quomodo incubuerit noſtra progenies, nec dicere ſcio, nec audeo. Referam tamen plurimos illuſtrium Præſulum, & id temporis tolerare continuata ieiunia, cruentare ferrea flagra, induere ſetoſa cilicia, ſuper nudis aſſeribus latus ponere. Vos reputate, an libido tam male habitet, tam aſpere viuat, tam dure dormiat! Erigat impudentes oculos Hæreſis, videatq. huc exprobrata cænarũ ingenia; huc veſtium luxum, huc lectorum mollitiem recidiſſe.

O ſi

O ſi orationis carceres ſinerent, quam glorię ſcęnam pãderem! Oſtenderem alios pro Religione in exilium actos, alios in carcerem truſos: Hos verberibus liuidos, illos vulneribus cruentatos; aperirẽ ſanè lactentis Eccleſiæ purpureum ſæculum; quippe recenſerem etiam Martires nõ quidem plures, nec tamen paucos, plurimos certè, niſi Hæreſis victorias inuidiſſet: Agminatim enim in Saxoniam, in Daniam, in Sueciã irrupimus: Eorum gladios noſtro pectore laceſſiuimus. **At ſæuas manus tantæ virtutis ſtupor inhibuit. Demum**

ſi adhuc

ſi adhuc Calumnia nobis nō parcit, ſciat feras mortis furias parcere. Plura enim noſtrorū cadauera arcano balſamo incorruptio ſeruat, Pietas colit. Eos calumnia modeat, quos vermes non momorderint, cœlites fouerint.

Verum Religio, quæ totam Cœlo ſe vouet, etiam in beneficia terrarum incumbit: actuoſa in Deum, nec mortaliū negligens eſt. vtraque enim immiſcet: terras Cœlo, Cælū terris tuetur. At quid mirū, ſi quodcunque Deus hic præcipit, à nobis exigat, vt nobis proſit? Et cum obſequimur, & cum adoramus in nos be-

ne-

neficium vergit, Deũm non tangit. Quin ipſum amorem ſui, quem imperat nobis, pro nobis amat: Adeo vt & quãdo nos Deum amamus, noſmetipſos amemus. Attamen curuæ quædam animæ Religionis artes tam aduerſas Imperij artibus horrent, vt inter arcana regnorum, primum pũtent, Religionem diſſimulare; ſecundum, ſpernere; vltimum, frangere. Etenim oſtentant Epiſcopos, vt inſidioſa cacumina, quę in Dominantium capita fulmina moliantur, ruinas vrgeant. Quippe, aiunt, in cuiuslibet ſinu Reipublicæ eos attollere Rẽ-

pu-

publicam aliam,Dominationi nũquam fidam, & concordiæ ſemper infenſam, ita vt nec Principes regere, nec Populos regi permittant. At credat orbis terrarum, Antiſtites, & cœtera culmina ſacri cætus à Deo erecta, vt Regnorum clades arceant, conſulant fœlicitati. Nam Reſpublicæ quidem veteres, vt ſeditiones, & bella internecarét, vt ambitionem, vt adulteria, vt rapinas plecterent; leges ſapientiſſimas poſuere; at nulla docebat, quomodo honoris, auri, veneriſque cupiditates perdomarentur; ideo ſæpe accidit, vt antiquę Reſpubli-

cæ

cæ licet optimis legibus ful-
tæ in peſſima ruerent. Non
enim lex virtutem facit, ſed
monſtrat: quænã ſit dicit; v-
bi, & qua via inueneris, nun-
quam dicit. Nobis tamen nõ
ita male conſuluit Deus; cum
noſtra Religio per Præſules,
adminiſtroſq. ſuos, eo potiſſi-
mum tendat, vt ſingula cupi-
ditatum genera perdomet,
omnes Principatuum furias
necet. Epiſcoporum itaque
manus non quaſſant ſceptra,
ſed firmant: Licet, per eos,
Principibus regere, licet Po-
pulis regi. Duo tantum impe-
diunt, duo frangunt, in illis,
Tyrannidem; in his, rebellio-
nem.

nem. Quis ergo neget, & in hunc finē opportunū fuiſſe Reipublicę, deſignare locum, vbi magnæ mentes ad inſularum onera pararentur, vt hic domarent priuatas cupiditates, alibi publicas? Certè Græcorum Eccleſia etiam cum regnatrix eſſet, cum opulenta, Cœnobitarum ſola nomina vocauit ad inſulas. Equidē haud clauſerim tam breui confinio generis humani virtutes. Vbique naſcantur, vndique accurrant: ita tamen vt ſinguli afferāt ſuam quidem conditionē, animū vero Cœnobitæ. Atque vtinam omnes eos referre hic poſſem,

qui-

quibus hæc Domus domitorem publicarũ peſtiũ geniũ dedit? Profectò cũ Boemia tumeſceret, Vngaria fureret, plures Germaniæ Prouinciæ inſanirent, noſtrorum Antiſtitũ decus fuit, naſcẽtes ſeditiones elidere; natas iugulare.

At ſi, vt Sacrorum hominum Ordo rectè, caſteque educetur quælibet Natio poſcit, Germania flagitat. Hic enim, ex priſco gentis more, in Principum Eccleſiarum munera, nempe Canonicatus, & ſi quo alio nomine notantur, nunquam plebeia nomina ſeſe inſerunt: Nemo aditum inuenit, niſi Auorum

multæ

multæ imagines, & longa ſtemmata faciant viam. Quo inſtituto, & Religionis maieſtas, & Pax Reipublicæ nititur. Maieſtas quidem, cum omnia, qua tractantur manu, premantur, aut ſurgant. An non ideo olim muſica nobilis, pictura nobilior, & nunc ipſa aratra ſplendeſcerent, ſi iterum trabeatis manibus ſtringerentur? Ideo omnibus fere nationibus cõſuetudo, Sacerdotes ex lecto, vetuſtoq; ſanguine legere. Nonne apud Gallos, Druidę; apud Romanos, Flamines nobiliſſimi; & maximi Põtificis decus ipſum ſupra diadema Cæſa-

ris

ris aſſurrexit? Etiam Turcæ, quibus adeo inuiſa nobilitas, ſi exercitus nouo homini tradunt, aras non niſi Myſtæ ex antiqua Thracum proſapia fidunt. Tu ſolum nouam Proteſtantium, atque Anabaptiſtarum religio ſacra miniſteria infra artificum ſordes deprimis; quia Principem, non Numen colis, nouum adulationis genus inueniſti; Deum Principi ſubdere. Ac magnum quoque Reipublicæ arcanum, nobilium Familiarum ſecundò genitos ad inſulas deſtinari. Nam eos duæ potiſſimum furiæ agitant, ambitio, & paupertas.

Quas cum indignè à ſe tolerari, putent, ſæpiſſimè in rebelliones irruunt; vt per perſtrepens, & rapax ſcelus famã captent, aut opes parent. Sed Religio vtrique huic Erynnidi ſapienter occurrit: tantum dignitatis ingerit, vt ambitionem ſatiet; tantum commodi, vt vtinam paupertatis in locum luxus non immigraret! Quantum igitur, religio, quantum Germania huic Collegio debet? Huc enim clarus vaſtiſſimę Nationis ſanguis tam pleno alueo fluxit, vt nulla fortaſſe ſit magni nominis proſapia, quę ſua decora non immiſerit, vt
am-
Digitized by Google

amplificata reciperet. Numeres Dynaſtarū titulos; Comitatuum nomina appelles, deſignabimus eodem honoris vocabulo Alumnos plures. Et ſi Auſtriacam Regnatricem demas, ex ſupremis Germaniæ familijs duæ in Vaticana religione permanſerant, Bauara, ac Badenſis. Vtraque domum hanc ſuo nomine honeſtauit. Nam prima Franciſcum dedit, quem nunc Oſnaburgenſem Antiſtitem veneramur; Altera olim Ioannem Carolum, nuper Bernardum Gulielmum. Ergo res ita diuiſa eſt, vt ad Sacerdotij

 cul-

culmina Germania nobiles legat, Roma faciat nobiliores; Illinc Auorum Sanguinem habeant, hic & virtutes. Quamobrem Maioribus Nepotes ſuos reddamus: optimis, optimos. Properent ad ſacros honores: at ſciant ab Atauis ſe habere, vt vt poſſint adire; a nobis, vt mereātur. Ab ſtirpe enim minimū referunt, Nomen, Fortunam. Hinc bonam mentem, magnum animum, virtutes, ſcientias.

Iam vero iuuentutis ſacros ad honores aſſurgentis educatio vlterioribus cauſis Germaniæ neceſſaria. Hic enim ex no-

ex nobilium pube, Canonici; ex Canonicorum flore legũtur Epiſcopi. Per priuatas manus vniuerſa ſors currit, cum ijdem eligant, ijdem eligantur: ideoque quales eligẽtes, tales electi, eo rerum omnium genio, vt ſemper ſibi per quam ſimile generẽt. Omni ergo ope eniti oportebat, vt ſeges ſuppeteret hominum, qui digni eligi, digni eligere forent; ac Sacram fortunam mitteret magna prudentia, capacior virtus reciperet. Scio quidem effatũ eſſe, multitudinẽ male agere, bene iudicare: At non hic, vbi ipſum iudicare, agere

 eſt.

eſt. Quiſquis enim hic iudicat, vel aduerſus ſuam cupiditatem, vel pro ſua ſpè iudicat, vt proinde non ſolum agat, ſed pugnet. Certè ab antiquis accepimus, quælibet comitia furenti, æſtuantique cupiditatum pelago comparari: Sed Sacra præſertim, cũ iiſdem cupidinibus agitẽtur, non iiſdem reſpectibus conquieſcãt. Quisquis hic eligit, vt in Principatu Sacro, id eſt diuite, & incruento; cum multum ſperet, parum timeat; tantum audet, quantũ poteſt. Et cur in pluribus Europæ Prouincijs, ſæculorum experiẽtia è Cleri manu ſuf-

fragia

ſragia inſularum excuſſit; &
& alibi Regum,alibi Pontifi-
cis arbitrio tradidit,niſi quia
præſtabat, vnius volũtati ſer-
uire,quam centum? Itaque
ſi per nos GermaniaCanoni-
cis non ſcateret, quos Eccle-
ſiæ honos,ac Pontificis reue-
rentia tangeret,quam fædas,
quam vænales Epiſcopatuũ
vrnas ambitio agitaret? Agi-
taret inquam? Certe non ſe-
mel exurrexiſſent Antiſtites,
quos ita Proteſtantium Prin-
cipum armata promiſſa ſol-
licitaſſent, ita familiæ blãdus
amor corrupiſſet; vt Epiſco-
patus in hæreditariũ princi-
patũ ſæpè vertiſsent. Etenim

ſcelera, quæ dominationis blanditiæ faſcinant,tam prono furore ſe ſe proijciunt, vt nemo contineat, niſi aut sũma virtus, aut magnus metus. Nam cęterę bonæ mentis cauſæ pudor, ac fama huiuſmodi flagitia ita excuſãnt, vt palpent,vt erigant: Latrocinia enim,ſi magna fuerint, victoriæ appellantur. Et in quænam, Deus immortalis, tempora, in quænam incitamenta Germanorum Præſulum ambitio incidit? quam obuia, quam parata vni ſceleri ſcelera? Septentrionem totum violenta diſcordia, Principes inuida rabies, po-

pu-

pulos pertinax furor inuaſe-
rat. Bella ciuilia, externa, mix
ta ſurrexerant. Fugati Cæ-
ſares, vaſtatę Prouincię, Vrbes
deletæ, diſiecta templa, om-
nia aut Hæreſis, aut Martis
arbitrio. Quam facile in hęc
irrepſiſſet ambitio, vt dum
Proteſtantium minis cedere
videretur; ſuis votis faceret
ſatis? Certè ambitio cupi-
ditatum vaferrima, atque in-
genioſiſſima eſt. Nam ſæpe
ſuorum auſuum inſana mo-
limina metu vel mortis, vel
infamiæ honeſtat; & ſi peri-
cula vera non ingruant, fin-
git, ſibique tanquam occur-
ſantia admouet, vt dum ficta
di-

diſcrimina fugit, in veros honores inſiliat. Ergo ſi ea tempeſtate Epiſcopi ſacras ditiones in familiæ hæreditatem vertere optaſſent, nonne ſpes ſceleſtiſſimas noſtræ clades excuſaſſent, hoſtium victoriæ erexiſſent? Parcas Germania, ſi cicatrices recenter obligatas, & vix obductas inclementi manu reſcindo. Tu quidem, quę ſi armis, conſilijſque in vnum coaleſceres, aut mundum, Germaniam faceres; aut Germaniam, Mundum: Tu, inquam, quę concors de omnibus triumphares, diſcors à pluribus vinceris. In te enim Turca, Tran-

Tranſyluanus, Moſchus rabidam ſanguinis famem expleuit. Ex tuo Suecia gloriæ, atque auri ſitim extinxit ne..., an accendit? Sed iactet licet victorias Suecia, & quæcumque hoſtilium nationum eſt, eas ex tuo conſilio, ex tuo milite habet; te tuis manibus vicit. Intelligas tamen, quod quantum calamitatis ex prophanorum Principum væſana diſcordia paſſa es; tantum fortunæ ex fida coeuntium Antiſtitum tutela ſuſceperis: Vt illi te prope perdiderint, hi ſeruarint. Si non omnibus ſeruis, Epiſcopis debes, ſi aliquibus ſer-

uis

uis, Proteſtantes obiurges. Quoties Antiſtitum animos vidimus partibus non ſemel fractis ſtãtes,&publicas inter ruinas erectos: cæterorum furorem ſuo milite, ſuo auro, exilio,morte redimere? Hæc autem beneficia, hanc longam ſortis ſeriem cui tãdem niſi huic Collegio Germania, atque Vngaria referent? Nulla enim eſt in tam vaſtis Prouincijs Diœceſis,quæ hinc,aut Antiſtitem, aut Suffraganeum,id eſt, aut ſummam auctoritatem, aut optimum conſilium non receperit. Hinc enim Electores Moguntini tres,duo Salisburgenſes

genſes Antiſtites, Strigo-nienſes duo, non vnus Baſi-leenſis, multi Brixinenſis, multi Vratislauienſes, Plu-res Olomucenſes, inter quos Melchior Cardinalis Dietre-ſtein magnus purpura, ma-ior probitate; Non pauci Suf-fraganei Herbipolenſes, Tre-uirenſes, Colonienſes, ea tandem copia, vt negligenti càlculo ſupra centum inſu-las muneremus. Et nunc no-ſtrum ſęculum ornant, Pra-genſis Antiſtes Cardinalis ab Harrach, Antiſtes Strigo-nienſis, Curienſis, Eyſta-dienſis, Oſnabrugenſis, Min-denſis, Verdenſis, Ratis-

bo-

bonenſis, Brixinenſis, Lauantinus, Viennenſis, Labacenſis, Conſtantienſis, Baſileenſis, Chiemēſis, Gurcenſis, Veſprimienſis, Quinqueeccleſienſis, Nitrienſis, Agrienſis, Segnienſis. In Belgio etiam Brugenſis, Ruræmundanus. Ex infulatis autē Abbatibus, atq; Imperij Principibus Faldenſis, Campidunenſis; Et maiorum Præſulum ſuffraganei Argentinēſis, Paſſauienſis, Conſtantienſis, Brixinenſis, Vratislauienſis. Quis vero numeret Præpoſitos infulatos, Decanos, & Minores Præſules, quibus tota Germania ſcatet? Tantam

bonorum ſegetem hoc ſolú tulit, vt in comitijs, quæ Rodulphum Secundum renunciarunt Cœſarem ; quadraginta adfuerint ſuffragij iure ſpectabiles, quos omnes Collegij Germanici Alumnos fuiſſe dulcis, & honeſta memoria ſubijt . Nec Germania tantum, verum & Italia noſtram gloriam manu pleniſſima cumulat. Cum enim prima ſui ætate Collegium Germanicum Italam quoque Iuuentutem capaci ſinu complecteretur, publico bono peperit Alexandrum Ludouiſium, quem Terrarū Orbis Gregorij XV. nomine

bre-

breui adorauit, diu dilexit: Simul Michaelem Bonellum, Cynthium Aldobrandinum Pontificios Nepotes; Ludouicum de Torres, Carolum de Comitibus, alioſque famæ Principes vberi copia extulit. Et nuper cum Italo ſanguini obfirmata iampridem repagula indulgentia reſcidiſſet; continuo accepit hinc Purpuratũ Vaticanus Senatus, Cameræ Magiſtratus Præſidem; ac Rotæ Tribunal, noſtro è ſemine Auditorẽ. Quorum ſi tegimus nomina, modeſtiæ parcimus, non gloriæ inuidemus. Tu vero Romani Seminarij Domus incly-

ta

ta, cum ſinum tuum honorum decora vniuerſa circũfluant; agnoſcas ſemel tanti fluminis caput. Scis enim, vt tuæ dignitatis culmen erexerit ItalicęNobilitatis acceſſio, quá noſtro è gremio aut emiſimus, aut euulſimus. Nã Gregorius XIII. cum Germanam, atque Vngaricam Adoleſcentiam ſuis finibus clauderet; Italicæ indolis flores è noſtro ſolo tuos in hortos tranſtulit. Quamobrem ſi magna pacis, ac belli nomina quotidie paris, ſi tanta ſtrue purpurarum excelſa conſpiceris, memineris, ea noſtræ hæreditatis, vel iactu-

ram fuiſſe, vel donum.

Duo autē, & inſperata Cœli beneficia ſęculo hoc noſtro Orbis terrarum totus, nedum Italia, nedum Germania accepit; quorum alterum eſt, quod Cœſaris diadema in Hæreticum crinem nunquam aſcenderit; alterum, quod calamitoſiſſimo tempore in Ferdinandi I I. erecta fronte conſederit. Infremis Germaniæ rebellio, & caput quaſſas? At ſi Cœlitum dona intelligere renuis, habeas tamen: Miſeram te, ſi vota furoris tui fata crudelia ſecundaſſent! Nam, rogo, ſi Romani decus Imperij caput

impium coronaſſet; quis tũc Hæreſis tumeſcentes ſpiritus, quis deſideria inſana fregiſſet? Scelus, ſi vires parat, ſi honores affectat; eo tantum tendit, vt noceat. Non creſcit vt ſiſtat; nec enim habet terminum, aut ętatem: Creſcit vt ſæuiat, quippe in id naſcitur, in id viuit, in id & libentiſſimè moritur. Equidẽ plurimo horrore concutior, cum Germaniæ capiti mala olim impendentia tacitâ cutâ reuoluo. At dum ea animus tantum pauet vel infecta; quantum vt facta formidaret? Certè nunc horreſcit, tunc deficęret. Intueor enim

calamitatum congeriem infinitam: Epiſcopos aut fuga exules, aut carcere ſqualli- dos,aut gladio truncos: Centum ſectas exurgere,& proiectę Religionis cădaueri pede ſuperbiſſimo inſultare: Iam ex oculis diſcedere templa, aras fugere,ſacra vaneſcere, omnia cædere in Hæreſis prædam, in Religionis ſupplicium. Vos, vos ipſas, Sacroſanctæ Imperij leges, quis ſceleſto ab impetu vindicaſſet? Scilicet vt à Pontifice Romano profectas odium, iniuria, infamis obliuio inceſſiſſet. At Italia,Gallia, atque Hiſpania Vaticano, vt

de.

decet, obſequioſę ſtatim Germaniæ nõ modo, poteſtatem ſed etiam nomen Imperatorium pernegaſſent, tanquam merito tanto è culmine deuolutæ. Itaque duo, Hęretiço Cæſare, Germania nacta eſſet; Nullam Religionem, nullum Imperium. Verum ſi rebellio adhuc muſſitàs, & contumax perſtas, redde Germaniæ Hæreticum, non iam Cæſarem, ſed militem; redde Guſtauũ, redde clades Vrbiũ, Populorum interneciones, Patriæ ſeruitutem; & tunc ſi voles, inſigas Hæretico capiti diadema Cœſareũ. Quando ita Hæreſis pro te militat, po-

tes agnoſcere, quomodo Tibi imperaſſet. Ex moderatione ſtipendij manſuetudinem Regni metire. Si tanto ſanguine candidatus ad Imperium properabat, quanta clade ſediſſet Cœſar? At ſi Cœlitum vltio ſaltem ſiuiſſet, vt Imperij dignitas ex Auſtriaca Ferdinandi II. fronte decuteretur, alia nec minor malorum ſeries impendebat. Video in me eorum dentes infrendere, quibus integro iam ſæculo vna cura, vnicus labor fuit è culmine Imperij Auſtriacos trudere. Sinant hi Germaniam ſua vti mente, ſua frui libertate. Nam ſi Au-

ſtria-

ſtriacorum detractaret Imperium, non faceret Cœſares: Si Cœſarum pæniteret, non rediret ad Auſtriacos: Dum ſemper eligit, aliquando dolet, ea cauſa eſt, quia cum eligit omnium prudentiam aduocat in cōſiliū, cum queritur, paucorum inuidiā. Ergo Auguſtiſſimæ Domui ſemper inuidebunt, & ſemper obſequentur. Nam ſi eius immenſa potentia facit, vt plures timeant domitricem; moderatio, cauſa eſt, vt omnes ament dominantē. Certè Huius familiæ exemplo oſtēſū eſt, quanta mereatur virtus in magna fortuna, quāta

poſſit fortuna in magna virtute. Verùm vtrumque hoc beneficium, ſcilicet, quod Cæſareum diadema nec in Hæreticum crinem aſcenderit, nec ab Auſtriaca fronte diſceſſerit; ſi cui debet Germania, ſi cui debet Orbis terrarum, huic Collegio debet; cum ſæpè Electores Alumni, ac tu præſertim Ioannes Suicarde Moguntine Elector tantæ rei auctor extiteris. Matthias Cæſar è viuis exceſſerat, qui Hæredi ſuo Ferdinando non Imperium, ad quod per nulla comititia deſtinauerat; ſed longas calamitates, inuſitato Fortunæ

Au-

Auſtriacæ teſtamento, legauerat. Etenim Hæreditariæ Prouinciæ, aut Hæreſi plenę, aut rebellionibus turgidæ. Boëmia penè amiſſa, turbata Sileſia, nutans Morauia, ipſamet Auſtria animis incerta, pendebat. Principes vero & extra & intra Germaniã veteri metu, continuato odio, ac recẽti ambitione in Auſtriacæ Domus excidiũ properabant. Et eo iam adducta res erat, vt corona rectà pergeret in Hæreticum; & ſi ad Catholicum, vel ad exterum Germanię probro, vel ad minorẽ, Germaniæ damno. At Ioannes Suicardus Moguntinus

nus Elector à Deipara,(ſic fe. runt) admonitus, vt auctore Cœlo opus aggrederetur, Francofurti comitia indicit. Hic vero Principum intima odoratus; animos aliquorum palpat, aliquorum frangit, omnium vincit. Illi inuidia, ne minori ſe cederent; hi metu, ne longe maiori ſeruirēt: Nonnulli, ambitione ſua, proditi, ne erigerent Æmulum: aliqui aut Patriæ, aut Religionis ſtudio, ne ad exterum, ne ad Hoſtem, ne ad Hæreticum dignitas immigraret; ita Cœli manu formati, vt quem antea nemo vellet, omnes cuperent Ferdi-

dinandum,ac Cœſarem ſalu-
tarent. Iam vt tantum bene-
ficium Germania æſtimet,
ſua pericula numeret, & bo-
num vnum infinita malo-
rum ſtrue perpendat. Si Pa-
latina rebellio Boemicũ dia-
dema non geſtat, ſi Suecicus
furor Europę Regna non de-
uorat, ſi Hungaria tota, ſi Si-
leſia, ſi Morauia Turcæ, Trã-
ſyluano, Moſcho non ſeruiũt;
ſi omnium Hęreſum furiæ
Septemtrionis viſcera non
diſcerpunt; Ferdinandi quà
virtus, quà pietas fecit. Dum
vel ille pro Cœlo fortiter mi-
litat, vel Cœlum pro illo
prodigioſius præliatur; ſcelus
pu-

punijt,rabiem extinxit, barbariem depulit, Tartarum domuit. At ſi in Ferdinando ſtupuit Orbis terrarum alterum Conſtantinum; Suicardi opus eſt: Suicardus autem Collegij huius, aut opus, aut gloria.

Quod ſi nullam hinc Religio vtilitatem, nullum Germania commodum expreſſiſſet; ipſa Vaticanæ liberalitatis oſtentatio, tāti erat. Nam Principes multa impendunt, multa proijciunt, ac ſępiſſime nec voluptati nec lucro, ſed pompæ. Quid enim ferarum immanes caueæ? Quid hortorum longa iugera?

Quid

Quid immenſæ ſiluæ Platanorum, quarum ipſa ſterilitas, fructus eſt; & quas Princeps aut nunquam poſſideri à ſe nouit, aut nunquam videndo poſſedit? Iam tot ſeruorum coaceruata agmina, & aulicus Populus, ex quo plures nec dominum agnoſcunt, nec à Domino agnoſcuntur? Omnia quidem iſta non iuuant Principem, ſed Principatum. Ideoq. vtiliſſima, quia inutilia: ijs enim maieſtas Imperij, & reuerentia Populi emitur. Et ſane bona in nos collata tanti æſtimet Orbis terrarum, quanti honos, & dignitas Vaticani.

Nam

Nam Hæreticorum procax, & garrula Natio perſonabat; Romam in exterarum Gentium ſpolia rapaces manus extendere: Eam ſplendido indulgentiarũ vocabulo turpiſſimum vectigal exigere, & Pietatis ſpecie nefanda latrocinia conuectare. His Pōtificum tyrannidem ſtare, his luxum purpuræ ali, & aulę vitia vniuerſa pingueſcere. Ideo ſi contineret Germania opes ſuas; ſua è manu pendere ſceleſtiſſimæ Vrbis aut ſquallorem, aut innocētiam; quippe deinceps vel ſordidè peccaturam, vt in vili; vel nũquam, vt in nulla culpæ mate-

teria . Sed per libertatem in nos profuſam , Vaticano dicere,atque iactarę fas eſt; Accedat Germania,& quidquid perditarum, rebellantiumq. Gentium eſt; deinceps non afferant , referant potius retrorſum tributa ſua. Quidquid olim iuſtè dederunt, nunc ſpontè refudimus. Accipiant fæcunda Inſubriæ , pinguia Latij,culta Vmbriæ: abſcedentium Prouinciarũ iuuenturem ex noſtro alat Italia. Intelligat tamen cum Germania Septemptrio totus: Romã,fidem Nationum velle , non aurum : non ſint Vaticano tributariæ, quippe

non

non indiget;ſed adorent,eum debeant. Neque ò Roma, dedecus vnum tuo vultui affictum tuæ liberalitatis manus abſterſit. Scis enim, ſcis ipſa qualem te longinquis Nationibus hæreticorum mendacia pinxerint:quæ maledicta, quæ proba congeſſerint. Te Babylonem eſſe, te Hydram, te Apocalypſis meretricem. Hic iniquitatis Patriam, hic Regiam. Cœlum pluere, terram fundere,aërem ſpirare libidines: in te omnia vitiorum monſtra aut naſci, aut recipi, & fæcundo nequitiæ ingenio perfici. Quomodo tantæ cladi, quam lingua.

guarum gladius vndiq.edebat,obuiā iſſet Vaticana prudentia?Nōne neceſſe erat, vt vel Roma ſe ſe in Germaniā aſportaret, vel Germania adueniret Romam: inuicem cernerentur, altera ſe ſe oſtenderet,altera iudicaret?Ergo in hūc finem hæc Domus erecta eſt. Accerſita iuuentus, quæ Germaniam huc portet, vt Romam exploret; & Romam hinc referat, vt Germania approbet.Viciſſim ſe agnoſcant, viciſſim ſe ament,& omnes vmbras, quæ vt è longinquo productiſſimæ cadunt, mutuum ſpectaculum diſſipet. Sed inte-

rim licebit propulſare men-
dacia, ac dicere: Romanam
Aulam vitia ſua non abdere,
hoſtium cenſuram non ſub-
terfugere: tanta virtutis con-
fidentia niti, vt admittat. Ad-
mittat inquam? Vt laceſſat.
Laceſsat vero? Vt alat vitæ ſuę
teſtes æternos. Oculi igitur,
quos prouocauimus, Romā
ſuſpicioſiſsimè luſtrent, &
videant, non eam eſſe loco
tam perdito, tam deplorato:
Si quæ paucorum crimina,
vitia hominum eſſe, non
Romæ. Cœterum redeant o-
lim ad Patriam, prædicent
quanta pietatis, quanta pru-
dentiæ opera, quæ virtutis,

quæ

quę litterarum miracula à ſcateant Romæ. Nec reformidamus, ſi referent Aulæ Maieſtatem; pompas, cenſus: Sciant Romæ quidem ampliorem culpæ materiam, alibi plura flagitia. Quid quod per hanc liberalitatem non à vitæ tantum ſcelere, ſed & à peruerſitate mentis Vaticani Regia abſoluitur. Inualuerat enim præſertim apud Germanos, Romanam aulam improuida manu ſpargere ſacerdotia; cum aliquando ampliſsimæ Dignitates in impia, non raro in hæretica nomina incidiſſent. Quod ſi aliquando accidit, ea fuit cau-

ſa, quod Germania Alpibus, bellis, & ſuſpicionibus diſsita nec agnoſcebatur, nec agnoſcebat. Verum hoc Collegium Vaticani oculis Germaniam totam admouit, effecitque vt, quod maximum eſt in Principatu, nouerit ſuos. Iam ſacerdotia non veſtigant virtutes, occurſant virtutibus, quas Roma facit, Roma remuneratur. Eius dextera muneribus plena, non errat, vadit, cum prius occurrant merita, quæ põderat; præmia deinde, quæ donet.

Iam vero tanti beneficij, quod vno nomine infinita complectitur, tibi primum ha-

habemus, tibi reddimus gratias, Iuli. Tu familiæ huic ſpiritum, tu vitam inſeruiſti: Tu, Parens optime, mente capaciſſima generaſti. Ex te primum lac, ex tuo prima alimenta infans ſuſcepit. Ac quamuis ſæculi tui publica egeſtas coegerit, vt eam nulla dote, nullo patrimonio auctam abſcedens reliqueris; nó ideo tamen dubitare viſus es, ne aut tanquam degenerem abdicares, aut tanquam abortiuam proijceres. Augurabaris enim tantæ indolis pupillo, nec magnum patrem defuturum, nec amplum patrimonium. Et ſanè non defui-

ſti tu, Gregori, quamobrem tibi potiſſimum omnes gratias cumulamus. Per te enim Familia noſtra nec ſordida jacet, nec errat extorris, nec famelica moritur: votis fruitur ad diuiam vſque fœlicibus. Ex tua manu patrimonia plura, nō vnam domum, etiam delicias villarum accepit. Si habet ſanctiſſimas leges, quibus iuſtè regitur; ſi ampla templa, in quibus religiosè operatur; ſi opulenta prędia, ex quibus ſplendidè viuit; vnius tuę manus munera multiformia ſunt. Parcat igitur Iulius, ſi te potiſſimum vt Parentem colimus,

vt Parentem amamus. Nam ingens quidem beneficium fuit accepiſſe à Iulio vitam, ingentius à te patrimonium; Siquidem facile inueneris, qui natos ſuos paſcat, ægrè, qui alienos; cum pignora noſtra ex naturæ genio foueamus; aliena ex virtutis inſtinctu. Parentes ſæpe non tam filijs, quam ſibi faciunt beneficium: ſuæ gloriæ, ſuæ ſpei, ſuis viſceribus donant. At qui alienos honores alit ex ſuo, is nō ſibi, ſed alteri beneficus eſt. Attamen ambo tanto in Rempublicam beneficio è Cœlo fruimini, & inuicem, amiciſſimè tamen, con-

tendite,pulcrius ne fuerit tã-
tæ Domus fundamenta in ſo-
lo ponere, an Cœlo æquare
faſtigia. Diuiſerũt certè me-
rita grande beneficium, duo-
rumque nomina aduocarunt
in titulos tantos; Cum Iulius
Gregorio præripiat, ne fuerit
primus, concedat Iulio Gre-
gorius, ne fruſtra fuerit pri-
mus. At gratus animus non
ſubſtinet Ignatium præteriri.
Nam hic ille eſt, qui Iulio
idæam tradidit, vt aliquando
naſceremur; hic Gregorianæ
liberalitati ſeruauit, vt diu vi-
ueremus. Fruſtra erat alte-
rius prudentia; fruſtra alte-
rius liberalitas, ſi non mon-
ſtraſ-

ſtraſſet Ignatius, quod ille approbaret; non ſeruaſſet, cui iſte ſuccurreret. Aut nunquã vitam accepiſſemus, aut ſtatim mortem. Itaque per eum cæpimus eſſe filij Vaticani, per eum deſijmus eſſe pupilli. Enim vero ea tempora poſt Iulium inciderunt, vt bellum, peſtis, & fames etiam in Romanam Vrbẽ ingruerint; ideoque Pontifices alio mentem, alio verterint manum; cum tanta pericula, & curas, & aurum abſumerent. Ignatius ergo per domos Societatis ſuæ ſparſit, & non modo vt filios, ſed & inter filios habuit, vt ſane eius induſtria

ſtria loco Iulij, ac Gregorij diu fuerit. Quãobrẽ & ipſum veneremur vt parentem, cum vel ab eo duplicem acceperimus patrẽ, vel duplicẽ ſe ipſe præſtiterit. Ideo te, Diue, ac Parens optime, præcamur ac clines, vt tuo beneficio faueas, eiq, aut impetres, aut facias perpetuitatem. Ac ſi ambitioſa vota vnius voti nomine explicare fas eſt, diu ſerues Innocentium, & cum poſt ſeros annos æuo noſtro tardiores graue meritis patrio Cœlo recipies ſocium, reddas alios ſimiles Innocentio. Ipſe enim nos benignißimo patrocinio fouit, & optimis Prote-

tectoribus optimos addidit: ipſe noſtras leges ita integras voluit, vt aduerſus Principũ preces auctoritatẽ ſuã oppoſuerit, noſtrãq. innocentiam prætulerit Dominatiũ gratię. Ipſe Sanctiſſimum os ſuũ in noſtra pręconia impendit, deditq. maximũ, quod ab optimo Principe sũma virtus expectet, ſcilicet, magnas laudes. Prædicauit enim nullum toto terrarũ orbe Collegiũ viuere, quod ſolidiorẽ operam Vaticano ſuo pręſtiterit. Quãta autẽ hæc? Iam ſi ambitioni noſtræ pabula quærimus, ſi noſtræ virtuti præmia cupimus, perennẽ hic fontẽ habe-

mus,

mus. Quid enim certius quã à Põtifice, quid maius, quam ab Innocentio commendari? Abibit deinceps noſtra gloria in oraculum, & eam apud Poſteros venerationem inueniet, quam eius Auctor meretur. Poſt hæc liceat Purpuratos, ac Præſules omnes compellare. Ex Vobis enim plures nos protegunt, aliqui iudicant, omnes amant. Ac ex vtroq. ordine plurimi eorum ſanguis eſtis, qui Collegij primam infantiam ſuis ſumptibus aluerunt. Quaſi deceat vt beneficium adeo publicũ omnibos debeatur. Poſtremo in vobis, Alumni

in.

inclyti, feſſa oratio conquieſcat. Verum neſcio gratuler ne, an potius doleam conditionem veſtram? Nam primũ quidem ſæculum attulit plenas manus, & iam multo virtutum, multo honorum cumulo exit. At enim timeo, ne id grauiſsimè oneret veſtram ſortem, cum hoc diſcrimen interſit inter hęreditatē magnæ Fortunæ, ac magnæ Virtutis, quod illa poſteris ſuis otia, hæc ſtimulos legat. Et quamuis merito obiurgentur, qui maiorum fortia facta in illuſtris deſidiæ argumentum vertunt; cum indecorũ ſit, ſuam ignauiam alienis la-

bo-

boribus paſcere; Hæroum tamẽ Filios etſi degeneres Reſpublica colit, Siue vt præſentes Parentum virtutes æternis Natorum, Nepotumq; honoribus excitet,ac laceſſat; Siue quia eos ſpectat tãquam paternorum decotum viuentia ſimulacra, cum referant lineamenta,ſonent nomina virorum illuſtrium, ac ipſe quodammodo ſauguis Auorum imaginem pingat. Nos vero hæc otij blandimenta non palpant. Noſtris namque Maioribus nunquam ea cura fuit, vt Nos, externa, atque aduentitia proles, in eorum merita irrumpentes ſu-

ſuper partis laboribus latus ignauum deponeremus: Neque Nobis ius vllum ad honeſtam inertiam aut genus, aut ſanguis vindicat. Nulla enim inter eos, ac nos conſãgninitas, niſi virtutis. Non ſumus filij, ni moribus ſimiles ſimus; nec vnquam dicemur hæredes, ni æmuli euaſerimus. Præterea reputemus, Maiores noſtros arduo itinere in tantam gloriã emerſiſse: Vndiq; enim prærupta, atq. aſpera occurrebant, cum ab initio Germania odijs ferox, armis minax, ſuſpicionibus impervia, cupiditatibus auida fureret. Nimirum ex recenti

ſce-

ſcelere multi ſceptra, plures libertatem ſibi ſpoponderãt. Alios libido, alios nouitas, plurimos, & pietatis ſpecies faſcinauerat. At nunc prona via: Laſſata odia, fracta arma, deluſę cupiditates, laruę diſiectæ. Nemo ab Hæreſi habet quid ſperet, habet quid doleat. Hoc demum cogitemus, quod, ſi æternam Domum hanc volumus, ſi ſæculum ſæculo addere meditamur; prioribus meritis noua aggerere, atq. coaceruare neceſſe eſt. Nam ſi priuatis Familijs æternitatem ſpondent multi Nepotes, publicis, multæ Vitutes.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EM.

Digitized by Google

Digitized by Google